

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo krypties (šakos) kodas	Fakultetas	Katedra
Sociolingvistika	Filologija 04H	Filologijos	Lituanistinių studijų
Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
Paskaitos	16	konsultacijos	8
Individualus	144	seminarai	32
Kreditų skaičius	5		

Dalyko anotacija

Tai teorinis kursas, kuriame analizuojamos svarbiausios kalbos ir visuomenės santykių, kalbos atmainų pasirinkimo ir vartojimo problemos. Supažindinama su sociolingvistikos mokslo ištakomis, šaltiniais, sociolingvistikos raida ir naujausiais tyrinėjimais Lietuvoje ir užsienyje. Kurso tematika: Sociolingvistikos mokslo objektas, analizuojamos problemos ir tyrimo metodai. Kiekybiniai ir kokybiniai tyrimai. Kalba visuomenėje. Kalbos atmainos. Kalba ir tarmė. Tautinės, bendrinės, valstybinės kalbos. Vietinės kalbos (vernakulai), jų savitumai. Regioniniai ir socialiniai variantai. Daugiakalbės kalbinės bendruomenės, kalbos kodo pasirinkimas. Dvikalbystė. Diglosija. Kalbų kontaktai. Kodų kaita. Kalbos išlaikymas ir pakeitimas. Stilius ir registras. Konvergencija ir divergencija. Kalbos pastovumas ir pokyčiai. Socialinis kontekstas, jo veiksniai, reikšmė kalbos įvairavimui. Socialinės dimensijos ir kalbinis kodas: socialinė distancija, socialinis statusas, interakcijos formalumas ir neformalumas, interakcijos tikslas. Interakcijos dalyviai, kalbėjimo tematika. Kalbos funkcijos. Kalbos nykimas ir kalbos mirtis. Kalbos atgaivinimas. Kalbos gimimas: pidžinizacijos ir kreolizacijos procesai, pidžinų ir kreolinių kalbų ypatumai. Lingua franca.

Etninės grupės ir socialiniai tinklai. Sociolingvistiniai modeliai. Kalbinės nuostatos, atvirasis ir paslėptasis kalbos prestižas. Kalba ir lytis (mandagumas, pasitikėjimas, įsiterpimai, pertraukimas), moterų kalbos ypatybės. Kalba ir amžius. Skirtingų kartų lingvistinis repertuaras. Diskurso modeliai ir kultūra. Tarpkultūrinė komunikacija. Kalbų planavimas, kalbos politikos problemos. Savaiminė kalbos raida, jos reguliavimas, puoselėjimas, ugdymas, šiuolaikinimas. Kalbos statuso ir korpuso planavimas. Sociolingvistika ir švietimas. Valstybinė lietuvių kalbos komisija ir jos vaidmuo visuomenėje. Valstybinės lietuvių kalbos įstatymas, Lietuvos kalbų politikos gairės. Europos Sąjungos kalbų politika.

Pagrindinė literatūra

- Chambers J.K. (2003), *Sociolinguistic Theory. Linguistic Variation and its Social Significance*, Oxford: Blackwell Publishers.
- Crystal D. (2005), *Kalbos mirtis*, Vilnius: Tyto alba.
- Hogan-Brun G., Ramonienė M. (2005), The Language Situation in Lithuania, *Journal of Baltic Studies*, Vol. XXXVI, Nr. 3, Special Issue: The Baltic Sociolinguistic Review, 345-370.
- Holmes J. (2001), *An Introduction to sociolinguistics*, Essex: Longman.
- Hudson R.A. (1990), *Sociolinguistics*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Karaliūnas S. (1997), *Kalba ir visuomenė. Psichologiniai ir komunikaciniai kalbos vartojimo bruožai*, Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla.
- Paulston Ch.B. and Tucker G.R. (2003), *Sociolinguistics. The Essential Readings*, Malden: Blackwell Publishing.
- Romaine S. (2000), *Language in Society*, Oxford, New York: Oxford University Press.
- Spolsky B. (2004), *Language Policy. Key Topics in Sociolinguistics*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Stockwell P. (2003), *Sociolinguistics. A resource book for students*, London and New York: Routledge.
- Trudgill P. (2000), *Sociolinguistics. An introduction to language and society*, London: Penguin books.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	mokslo laipsnis	pedag. vardas	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Meilutė Ramonienė	dr.	doc.	<p>Ramonienė M., Pribušauskaitė J., Vilkienė L., <i>Pusiaukelė</i>, Vilnius: Apostrofa, 2006.</p> <p>Ramonienė M. Lithuanian Language Situation, in <i>Encyclopedia of Language and Linguistics</i>. Ed. Keith Brown. Oxford: ELSEVIER. 2006. Vol.7. P.280-281.</p> <p>Ramonienė M. Teaching Lithuanian as a Second/Foreign Language: Current Practices, in <i>Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat 2, Estonian Papers in Applied Linguistics 2</i>, Tallin, 2006, 219-230.</p> <p>Ramonienė M., Nuostatos dėl bendrinės kalbos ir tarmės: Joniškėlio atvejis, <i>Kalbos kultūra</i> 79, 2006, p. 137-148.</p> <p>Hogan-Brun, G., Ramonienė M., The Language Situation in Lithuania, <i>Journal of Baltic Studies</i>, Vol. XXXVI, Nr. 3, Special Issue: The Baltic Sociolinguistic Review, 2005, 345-370.</p> <p>Hogan-Brun, G., Ramonienė M., Perspectives on Language Attitudes and Use in Lithuania's Multilingual Setting, in <i>Language and Social Processes in the Baltic Republics Surrounding EU Accession, Journal of Multilingual and Multicultural Development</i>, Vol 26: 5, Special Issue: Language and Social Processes in the Baltic Republics Surrounding their EU Accession, 2005, 425-441.</p> <p>Hogan-Brun, G., Ramonienė M., Changing Levels of Bilingualism across the Baltic, <i>Bilingual Education and Bilingualism</i>, Vol 7:1, 2004, 62-77.</p> <p>Ramonienė M., Rečiau mokomos kalbos: nuotolinės studijos: <i>Rečiau vartojamų kalbų mokymo/si patirtis daugiakultūroje ir daugiatautėje Europoje</i>, Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2004, p. 151-153.</p> <p>Ramonienė M., Naujosios technologijos ir sociokultūrinis: lietuvių kalbos kaip svetimosios mokymas <i>Tauta ir kalba: šiuolaikiniai sociolingvistinio ugdymo aspektai</i>, Tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga, 2004, Kaunas: Technologija, p. 175-176.</p> <p>Hogan-Brun, G., Ramonienė M., Emerging Language and Education Policies in Lithuania, <i>Language Policy</i> 2, 2003, 27-45.</p> <p>Hogan-Brun, G., Ramonienė M., Locating Lithuanian in the (re-) intellectualisation debate, <i>Current Issues in Language Planning</i> 3:1, 2002, 62-75.</p> <p>Ramonienė M., Kintantis mokytojo vaidmuo ir mokymosi aplinka: <i>Kalbų vaidmuo Europos integracijos procese</i>, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2002, p.47-53.</p>

Patvirtinta fakulteto taryboje 2009.05.29, protokolo Nr.51

Dekanas doc. dr. A.Smetona